

W NIEDZIELĘ DNIA 25 SŁYCZNIA 1833.

Z Wiednia d. 15. Stycznia.

Przez wydane w tych dniach pismo Arcy Xcia Jmć Kuroła za naywyższym J. C. K. M. potwierdzeniem do C. K. nadworney rady woyskowej, otrzymała też rada nowe, stosowniejsze do biegu interesów i krotsze w odbywaniu onych urządzenie, tak dalece, że w samym środkowym wydziale woyskowym ubędzie na przyszłość do 50 officyali-fów. Pismo to zdwieńa poprzecznieymi instrukcyami względem raportow woyskowych i odbywania interesów po kancelaryiach woyskowych jest w dodatku wiedeńskiej gazety wydrukowane.

Z okazji tego nowego urzędzenia raczył J. C. K. M. na wakujące od dawna urzędy w woyskowej radzie, a w nowym urzędzeniu utrzymane, następujące osoby mianować: Aktualnym konsyliarzem, wojennym dotychczasowego sekretarza Beeg; referującymi konsyliarzami przy magazynowej dyrekcji dotychczasowych konsyliarzy Smeloskin i Rosnera; aktualnymi sekretarzami nadwornymi połowego sekretarza Engla, połowych sekretarzy Kalliwoda, Mainone, de Schulheim, Pöllingera i Büttnera; koncepsitami nadwor-

nyymi Kreutzera, Hallera i magazynowego dozorcę Petzolda, a drugim registratorom w sto-pniu nadwornego sekretarza koncepsitę Beka.

Nakońcu woyskowego roku 1832 (ostatniego Października) wykazała się woyskowa nadworna buchhalteryia przed Arcy Xciem Karolem, iż wszystkie rachunki i exhibit aż do tego czasu odbyła i żadney nie ma zaległo-ści. Arcy Xcie Jmć jako minister wojny, kontent z takiej czynności, iakiej przed tem nieznano, i ledwie do uwierzynia była, prze-łożył J. C. K. M. iak dalece nowe urządzenie buchhalteryi pod przełożeniem jenerała iazdy hrabi Lillien jest skutkujące. J. C. K. M. raczył z tego powodu swoje naywyższe u-kontentowanie nietylko przełożonemu, ale całej buchhalteryi nayłaskawiey oświad-czyć.

Z Brynu d. 15. Stycznia.

Podług wiadomości z Konstantynopola pod d. 10 Grudnia, potwierdza się zupełnie pobicie Kainskiego baszy przez Beiow. Jest on ieszcze panem wyższego Egiptu, ale ciężko mu będzie pokonać Beiow, którzy prawie cały niższy Egipt posiadają, i coraz więcej stronników do siebie przyciągają. O kilk-

700 mil od Alexandryi stoi ich korpus z 3500 ludzi częścią z Arabow, częścią Mamelukow złożony. Załoga angielska i turecka w Alexandryi daje wielką na niego baczość, podwoitą warty i wszystkie poczyniła przygotowania dla zapobieżenia niebezpieczeństwu lub wyniknąć mogącym z tego powodu wnieście nie przyzwoitościom.

Basza kairski przyymował francuzkiego półkownika Sebastyaniego z wielkimi honorami w Kairze, który udał się stamtąd do Damiety, gdzie czekała na niego jego fregata, na której popłynął do Lewantu.

D. 9 p. m. przybył do Konstantynopola z Paryża sekretarz stanu, Galib effendi, z ratyfikacją pierwszego konsula zawartego między Francją i Portą traktatu pokoju.

Z Madrytu d. 2. Grudnia.

Rzadko który europejski Monarcha ize dzi ztak wielkim orszakiem, jaki nasz dwor do Barcelony ofaczał. Cały orszak królewski składał się z 2591 osób. 1) Duchownego stanu było w patriarchyach, spowiednikach, kapłanach, zakrytyłyanach i t. d. 31 osób; 2) W warszatkach, kuchmistrzach, podstolich, cześnikach, kucharzach (których samych było 460) służących, lekarzach, tapiserach, rzemieślnikach i t. d. 812 osób; 3) W podkomorzych i służących dworzan 201 osób; 4) W koniuszycach królewskich, stangretach, siedlarzach, kowalach, podstrzygaczach Mułów, (Muły bywają bowiem do w pół wystrzygane) i innych służących 296 osób; 5) w królewskich łowczych 202 osób; 6) Gwardyia królewska 385 osób; 7) Hallebardow 64 osób. Przydawszy jeszcze do tego król gwardyją pieszą, służących grandow, i innych paow, ministrów stanu z ich kancelaryjami, tedy cała kalwakata wyniesie do 10,000 osób.

Z Szwajcaryi d. 29. Grudnia.

Nasi deputowani w Paryżu doznają z stro-

ny francuzkich statystow wszelkich względow. Jenerał Rapp dał dla nich wspaniałą ucztę, a ob. Barthelemy, który zawsze był przyiacielem szwajcarskiego ludu, zaprasza ich często do siebie. Konsulta odbyła się rzecieposiedzenie, i jak mówią ugodziła się na ogólne zasady konfityncyi, co było rzeczą najłatwiejszą; urządzenia bowiem kantonowe największego wymagają napisu i wypracowania, i te najopieszalej poydą. Muiemalą, że konsulta zabawi tam jeszcze ze 4 tygodnie, choiaz ieden z iey członkow donosi, że ze 8 dni spodziewa się powrocic do domu. — Z Francją będzie zawarte nowe przymierze zaczepne i odporne, w którym Szwajcaryia będzie uznana za neutralną we wszystkich wojnach wprost iey się nie tyczących. Nato Francya bierze na siebie obowiazek wyrobic u wszystkich europejskich mocarstw uznanie konfityncyi, która w Paryżu ułożona zostanie.

Z Londynu d. 31. Grudnia.

Ambassador francuzki jenerał Andreossy jeszcze tu negocyacyy nie rozpoczął. Wszystkie punkta, które ob Otto nie zakończonemi zostawił, jeszcze do dziś dnia są nieroztrzygnione. Lord Witworth rozpoczął wprawdzie negocyacye w Paryżu, te jednak dotąd nie wzięły pomyslnego skutku, i cała rzecz o to się rozchodzi, że nasz rząd nie chce woysk wyprowadzić z Malty i Egiptu.

Na Grenadzie, gdzie mor wiele spustoszenia zrobił, umarł d. 5 Listopada gubernator Hobart.

Xięstwo Jorku bawią się teraz w Bath, gdzie jest nadzwyczajny zjazd gości i cudzoziemców.

Ogrod roślinny, który Król Hiszpański w Santa Fe w południowey Ameryce przy odziumku łańcucha gor kordellierskich utrzymuje, kosztuje corocznie 10,000 piasłrow.

Stawny jego zawiadowca P. Mutis już od lat 15 zatrudnia 3 malarzów przenoszeniem na papier osobliwości natury.

Xzę Kentu przez kilka dni zabawił się łożkiem. Przyczyną jego słabości było zajęcie, którego dostał z długiego noszenia w czasie parady zamoczonych sukien.

Zapewnianią, że irlandzki hrabia Cawan bywszy generał wojsk naszych w Egipcie w nadgodę zasług swoich został Parcem Anglii mianowany.

Półkownik Sebestyan, który do Egiptu przybył, miał pierwey wstąpić na Malte w celu zaślagnienia wiadomości o zamiarach Anglików i sądzą, że te jego odwiedziny zapowiadają nową notę francuzką o opuszczenie Malty i Egiptu.

Pora terazniejsza jest u nas nader łagodna, tak dalece iż w niektórych okolicach drzewa zaczęły kwitnąć.

Długie noce dały sposobność ulicowym zboycem do obdzierania wielu podrożnych w okolicach Londynu. Jeden człowiek pomiędzy szanych zmysłów, który blisko Londynu jako pustelnik w podziemnej jamie mieszkał, został zabity. Domyślają się, że ten człowiek zmieniając niedawno półgwineę wiedzący szynkowni, dał pochop zboycem do zbrodni spodziewającym się wielkiego zysku.

Maior Dulton znajdujący się w świecie Królowicza Wilhelma jest synem znanego Irlandczyka, który będąc generałem w wojsku austryackim pod Dunkierką zabity został. Xzę Jork wziął na siebie staranie o jego synie.

Nasza fregata Greyhound, która ku Tulonowi na śpiegi wysłana była, już złączyła się przy Sardynii z eskadrą admirała Bikertonna świeżo wzmocnioną 5 liniowemi okrętami. W czasie, gdy fregata Greyhound przy Tu-

lonie krążyła, nie było tam wielkich uzbrań, ale te się potem pomnożyły.

Mieszkańcy Chelikkoty w północzachodniej Ameryce postanowili przyłączyć się do stanów ziednoczonych, a tak ta Rzpłta z 17 prowincyy składać się będzie.

Podług ostatnich doniesień z Ameryki, ogłoszono w Luizyanie d. 23. Października pokoy. Nowy Orleans przestanie być wolnym portem, i Amerykanie od składow swoich ośa-opsłacać muszą.

P A R L A M E N T.

Dnia onegdajszego wniosł kanclerz, a żeby posiedzenia parlamentowe mogły być do 3go Lutego odroczeniemi.

P. Elliot: Tak długa przerwa posiedzeń w wątpliwem położeniu rzeczy zdumiewa mnie nie mało, bo nie wiem widzę, co by powód do tego dać mogło; a ponieważ stan kraju równie jak i natura grozących niebezpieczeństw w tak straszliwej tajemnicy zostaje, niemamy przeto wcale powodu udawania się na spoczynek. Ze ministrowie niebezpieczeństwa się boją, świadczy ich wniosek o pomnożenie woyska. Niepotrzebne jest to powiększenie woyska, jeżeli tylko spokojnie na wżrastanie Francyi patrzeć będziemy; a zaowd będzie nią niedostateczną, jeżeli temu wzrostowi tamę położyc zechcemy. Zapytnię się więc, co jest za zamiar w tym względzie ministrów? i żadam na to odpowiedzi pierwey, niż dam kreskę moją na odroczenie posiedzeń. Pragnę wiedzieć, jak sobie ministrowie postąpią przy zagrożającym wzroście Francyi? Czyli wydanie przyłodka Dobrey nadziei i Alexandryi nastąpi, albo już nastąpiło? Czy Kochin w Indyiach, a Floryda w Ameryce mają się Francyi dostac?

Kanclerz: Zeby ten kraj miał być w niebezpieczeństwie, temu nayuroczyściey za-

przeczą, bośmy wszystkich dla odroczenia jego sposobow użyli. Utrzymują niepotrzebność tak długiego edroczenia posiadzeń; ia na to tylko przez przypomnienie powagi krolewskiej odpowiem, która w przypadku potrzeby może w 14 dniach zwołać parlament. Kończę życzeniem, ażeby zacny mowca, jeżeli czego żąda, podał w tey mierze adres. Posiedzenia zostały odroczone aż do dnia 3 Lutego.

Po przyjęciu billu kommissyi roztrząsnieczy równie iak innych billow, które potwierdzenie kommissyi krolewskiej otrzymały, izba wyższa na dniu 29 Grudnia odroczyła swoje posiedzenia aż do d. 3 Lutego.

Z Paryża d. 31. Grudnia.

D. 27 t. m. zowarta została pomiędzy Jozefem Bonapartem iako pełnomocnikiem ze strony Francyi, i C. K. ambaladorem hrabią Cobenzlem iako pełnomocnikiem ze strony Austrii ugoda względem wynadgrozdenia W. Xcia Toskańskiego. Na mocy tey ugody W. Xiążę Toskański otrzymaie na docalkowanie wynadgrozdenia biskupstwo aichstädskie i godność elektorską. Bawaryia zaś za odstąpienie Aichstädu będzie w inny sposob wynadgrozdzoną, tudzież nie nie zapłaci do ucałkowania masy wynadgrozdeń, równie iak i Prusy, które obowiązane były recesen ratysbońskim do płacenia $\frac{1}{3}$ z dochodow dla prałatow, których kraie dostały. Z wiadomością o podpisaniu wspomnioney ugody względem W. Xcia Toskańskiego iako przyszłego Elektora Silzburskiego wysłano gońcow do Monachium, Ratyzbony, Wiednia, Berlina i Petersburga.

W przeszły wtorek odprawiła się rada skarhowa. Minister dochodow i minister skarbu narodowego złożyli rachunek z przychodu r. X. Potrzeby, które podał minister dochodow przeniosły 50 mill., to jest 30 mill.

więcey niż w r. IX.. a dochod r. X. większy był od dochodu r. IX. 80 mill. Rachuję, że dochód r. XI. jest 30 mill. większy niż roku X., zatem różnica między r. IX. i XI. wynosi 110 mill. W tych wszystkich obrachunkach podają się te tylko dochody, które istotnie do skarbu weszły. D. 1 Wendeniera r. XI. przeyrzano wszystkie na ten rok posłtkowe źródła, a same obligacyie skarbowe na r. XI. wynoszą 312 mill. i zupełnie zgadzają się z protokołem skarbowym. Wypadek szczegółowy tych wszystkich obrachunkow, tudzież wszystkie kwity na podatki podług departamentow mają być drukowane i ciątu prawodawczemu podane.

Okręt wojenny Berwik, który d. 25 Października Martynikę opuścił, przybył do Tulonu, i nader pomysłne wiadomości o tey osadzie przywiózł. Powietrze tam oziębiło się, a tym sposobem choroby ustały. Czas dździsty tego roku w całej Ameryce o miesiąc później niżeli zazwyczaj nastąpił. Osada cieszy się zupełnym pokojem.

Towarzystwo miłości macierzyńskiej ogłosiło swoje dochody i wydatki z r. X. Dochod wyniosł 45519 frankow za którą sumę wsparto 300 ubogich matek.

Ludwik Filip de Vaudreuil bywszy generał L. marynarki francuzkiej, komando orderu S. Ludwika i deputowany do zgromadzenia konstytucyynego umarł na puchlinę pierśsiową w r. 78 życia swego.

Eskastra portugalska Algier obsaczająca składa się z liniowego okrętu o 74 armatach, 4 fregat o 40 i 3 brygantyn o 24 armatach.

Słychać że ciątu prawodawcze będzie na d. 4 Lutego zwołane.

Dnia 3. Stycznia.

Zapewniają, że senat zatrudnia się teraz uchwałą mającą opatrzyć tę magistraturę ziemskimi dobrami albo dochodami narodowemi.

Zdaje się być pewną rzeczą, że tak zwane senatorye będą się znajdować w każdym okręgu trybunału odwoławczego, i że każdy senator, otrzyma pewną władzę, w której część roku przepędzać będzie. Takowe władze ma pierwszy konsul na przełożenie senatu porozdawca. Mowią o podskarbin, gwardyi senatorskiej &c. Co się zaś jeszcze do narodowych zostanie, te na senatorye i pomiędzy członki półku honorowego podzielonemi będą. Jenerał Moreau jeszcze dotychczas nie jest członkiem półku honorowego.

Świeży wyrok konsularny oznaczył czas zebrania się ciała prawodawczego na dzień 8 Lutego. Urzędowanie wychodzących deputowanych ustaie z d. 21 Stycznia.

Oprocz prawodawcy Segura zostali jeszcze oob. Galli z departamentu Padu i jenerał dywizyi Bourcier radzcami stanu mianowani. Radzca stanu Jourdan, który dotych czas był w służbie nadzwyczajnej, wszedł teraz w aktualną przy wydziale wojennym.

Dzisiejszy dziennik paryzki mowi, że maytkowie 7 liniowych angielskich okrętów na morzach sycylijskich bunt podnieśli z przyczyny niewygodnej żeglugi w teraźniejszej porze.

Król hiszpański posłał Królowi neapolitańskiemu 10 pięknych koni, które już przechodziły przez Turyn.

W pięknych belgickich lasach, a szczególnie w lesie Soigne spuszczaią wiele łędbow na potrzeby marynarki, które w krotce przez Antwerpią do Breštu posłane będą.

W okolicach Baionny i ogółem w departamencie niższych Pireneow włoczą się cyganie i wiele bezprawioł popełniaią. Hersztów iednak już pochwymano.

Xstwo Somersetowie przybyli z Anglii do Paryza.

Miasteczko Villeguardia w genuenskim zostało zniszczone przez zalewy, przyczem 400 mieszkańców zginęło.

Mianowano teraz kommissyją, która ma przywrócić 3 dawne akademie, i utworzyć 4tą pod tytułem *Academie des Arts*: (Akademii kunsztow.) Ta praca już ma być blizką ukończenia. Bywsze członki akademii powracają na swoje miejsca. Członki instytutu narodowego będą podług swoich przedmiotów na akademie podzielone. Niektóre członki pensye wysłużone dostaną.

Konsul Lebrun dał macierzyńskiemu towarzystwu 500 fr. Pani konsulowa dała temuż towarzystwu 2,000 fr.

Do Korfu przyprowadził korsarz tureński ieden okręt, który, podług jego powieści miał neapolitańską banderę. Ale gdy się potem pokazało, że to był okręt hiszpański, zatem handlowy kommissarz francuzki i turecki admirał przy Korfu dowodzący, kazali okręt korsarzowi odebrać, przyczem dowódcy tureccy oświadczyli, że się za nader szczęśliwych sądzą, gdy mogą co przyjemnego dla pierwszego konsula uczynić.

W Roszelli officyerowie załogowi ufianowili bibliotekę dla swojego czytania, który przykład przez inne załogi pewnie naśladowanym będzie.

Monitor mieści w sobie nader żywy artykuł przeciw lordowi Grenwillowi, Panu Windhamowi i lordowi Minro i wszystkim członkom parlamentu wojny życzącym: "Wszystkie ich usiłowania są nadaremne. Fregata Meduza zawiała po kilkakrotnie do Genui, a spokojność tamtejsza wcale zaburzoną niebyła. Moliterno i Belpucci chcieli zaburzyć Neapol, ale w teyże samej chwili pochwycono ich w Kale, kiedy się do Londynu przeprawiać chcieli. Pochwycono ich, a proces w krotce rozpoczętym będzie. Radzca

Stanu Thibeauveau iż z nich kilkakrotnie in-
kwizycyą wyprowadzał, ich papiery są liczn-
ne i ważne. Agenci, którzy dawniej w roz-
ruchach rzymskich wielką rolę grali, spotkali
się w drodze do Paryża. Ale te wszystkie
przedsięwzięcia i wybiegi zawołanych przy-
jaciół wojny będą daremnymi. Państwa
lądowe w pokoju pozostaną. Ci przyjaciele
wojny nie składają opinii ani woli angielskie-
go ludu. Ten myślący i oświecony Narod
ma wcale innego ducha. Rokpy., pokoy iedy-
nie może szczęście, Europy i Anglii usta-
lić.,

Tutejsza gazeta angielska *the Argus*
mieści w sobie nowolpnią odę przypisaną
pierwszemu konsulowi.

W ostatni czwartek były u 330 konsula
assemble, na których między innymi znaydo-
wali się jenerałowie Massena i Macdonald z
swoją małżonką, lord Withworth &c. Ubior
kobiet był nader bogaty.

Dzieła wodne w Marly rozpoczęte r. 1681
zakończone r. 1690 kosztowały 3,806,516
flwrow, czyli na dzisiejszą monętę rachując
4,629,773 franków. (zl. pol. 7,216,288 gr. 10)
Utrzymanie tych machin, które teraz będą
naprawione kosztowało rocznie 71,016 fran-
ków.

Ob. Ramond członek instytutu narodo-
wego zatrudniał się dotąd postrzeżeniami na
Pireneach: Donosi on teraz w swym liście z
wielą roślinami, kamieniami, i zbiorami 600
postrzeżeń barometrycznych.

Dziennik urzędowy mieści w sobie ar-
tykuł następujący: *Treść Konstytucyi Helwe-
ckiej przedrewolucyją:*

Podług dawniejszey konstytucyi, kraie
helweckie, do których łączyły się iako
sprzymierzone opat Sgo. Galla, miasto te-
goż imienia, miasto Bienne, trzy ligi gryzoń-
skie, Walezya, Neufchatel i kilka jeszcze

innych miast krajow od rewolucyi wcielo-
nych do Rzeczyhelweckiej. Sejm helwe-
cki nie miał innego charakteru iak tylko połą-
czeniem poradniczego sprzymierzonych po-
między sobą stanow, w którym wola jedne-
go nie podlegała woli drugiego, a zatem był
w niejakim sposobie obcą konstytucyją przy-
waney każdego z tych stanow, które połącze-
nie składały. W kantonie Zurichskim (re-
formowanym lub protestanckim) miasto same
powinno było być uważane iako zwierzchni-
cze, to jest, że pokolenia miejskie w liczbie
13 miały wyłączne prawo wybierania człon-
kow władzy składającej, najwyższe zwierz-
chnictwo; a zatem cały kanton procz miasta
Zurich składał się z poddanych. Rząd skła-
dał się z jeneralney rady liczącej 212 człon-
kow łącąc w tę liczbę dwóch burmistrzów,
wybranych w stosunku 13 pokoleń miasta, z
których jedno nazywało się ślacheckim, a 12
miejskimi. — W kantonie Bernieńskim (re-
formowanym lub protestanckim) rząd składał
się z jeneralney rady nazwanej radą 200, lecz
liczącej 299 członkow, to jest: z 200 radzcow i
99 assessorow. Dwa wojci naprzemian co
rocznie prezydujący wchodzili w tę liczbę.
Z rady tej wybierano 27 osob składających
senat, czyli radę małą, którą uważać można
było za władzę wykonawczą, lecz iey wła-
dza ustawała iak tylko jeneralna rada, któ-
rej byli członkami, zgromadzała się. — W
kantonie Lucerny (katolickim) najwyższą
władza znajdowała się w radzie złożoney z
100 członkow wybranych z pomiędzy mie-
szczan, reszta kantonu żadnego w rządzie
nie miała udziału. Z rady jeneralney wybie-
rano 36 członkow składających senat czyli
małą radę podzieloną na dwie części, z któ-
rych każda przez przeciąg 6 miesięcy obo-
wiązki swoje sprawowała, lecz władza ma-
łej rady była tylko administracyyna. — W

Kantonach Switz i Uri (katolickich) najwyższą władza była w jeneralnem zgromadzeniu, w którym każdy mieszczyna mający lat 16 skonczone miał głos. Rząd był powierzony radzie z 60 członków złożoney, z obywateli w całym kantonie wybranych; w radzie tej landman prezydował. — Kanton Unterwalden (katolicki) był podzielony na dwie doliny; najwyższa władza znajdowała się podobnież w jeneralnem zgromadzeniu. Co do rzędu, każda dolina miała do wewnętrznych swych interesów swego landmana i radę od ludu wybraną; co zaś do interesów zewnętrznych wybierano jeneralną radę z pomiędzy członków rad prywatnych obydwóch dolin. — W kantonie Zug (katolickim) najwyższa władza znajdowała się w jeneralnem zgromadzeniu wszystkich mieszczyn mających lat 16 tak w mieście, jak i części kantonu nazywaney Campagne, co wszystko dzieliło się na 5 okręgów, a miasto za 2 okręgi liczone. Rząd był powierzony radzie złożoney z 40 senatorów, których 13 wybieranych było z miasta, a 27 z okolicy Campagne zwanyey. W radzie tej prezydował landmann koleją z 5 okręgów wybierany. — W kantonie Glaris (w połowie katolickim a w połowie reformowanym) najwyższa władza była podobnież tak w kantonie Uri w jeneralnem zgromadzeniu ludu; rząd był powierzony 62 senatorom pod prezydencyją jednego landmana i jednego Itathaltera; ze wszystkich obywateli kantonu wybierano tych senatorów. — W kantonie bazylejskim (reformowanym lub protestanckim) najwyższa władza znajdowała się w podzieloney wielkiej i małej radzie, w której dway burmistrzowie i dway trybunowie prezydowali, ogółem zaś obydwie rady składały się z 280 członków wybranych

od 18 pokoleń albo cechów wielkiego i małego miasta tak dające, że reszta mieszkańców kantonu żadnego do rządu nie mają wpływu uważaną była za poddaną. — W kantonie Fryburgskim (katolickim) pewna tylko liczba rodziny była zdolną do piastowania najwyższej władzy. Rząd składał się z rady mającej 200 członków, pomiędzy którymi było 2 woytow, 24 radzców składających małą radę czyli senat, 4 ławników i 60 innych radzców przeznaczonych na dopełnienie miejsc wakujących w małej radzie. Dwaj woyci wybierani byli od mieszczan i połączeni z 22ma radzcami składali małą radę w liczbie 24 członków; wybor reszty urzędników los stanowią. Co do 112 członków dopełniających radę 200 mianowani byli od małej rady, lecz z pomiędzy jedynie rodziny uprzywilejowanych wybranymi być mogli, których przed trzema laty było 71 i dzieliły się na 12 pokoleń w mieście. — W kantonie Solothurskim (katolickim) najwyższa władza znajdowała się w wielkiej radzie z 101 członków złożoney licząc w to i woyta będącego w powinności; wszystkie członki rady tej wybierane były od mieszczan, którzy sami tylko wyłącznie mieli prawo, składania rządu. — W kantonie Szafhausen (reformowanym lub protestanckim) samo jedynie miasto Szafhausen należało do rządu. Najwyższa władza znajdowała się w jeneralnej radzie złożoney z 85 członków licząc w to 2 burmistrzów na przemian urzędujących. Wszystkie członki tej rady wybierane były od mieszczan podzielonych na 12 pokoleń, z których pierwsze składało się z 6 ślacheckich rodziny. — W kantonie Appenzel (w części katolickim a w części protestanckim) mieszkańcy dzielili się na dwie części zwane Rodes, jedną zewnętrzną i pro-

testanką, drugą wewnętrzną i katolicką. Naywyższa władza każdej z tych części znajdowała się w jeneralnem zgromadzeniu każdej części, gdzie lud wybierał iednego landmana i członki mające składać różne rady administracyjne. Od roku 1780 trzy razy tylko jeneralny nadzwyczajny Sejm ciąża helweckiego był zwołany. Pierwszy sejm odprawił się w Baden w roku 1780 powodem do zwołania go było urządzenie przywileiów Szwaycarów we Francyi. Liczba deputowanych wynosiła 40. Drugi sejm tegoż roku odprawiony w Solothurn był zwołany z powodu legitymacyi Wikonta Polignac. Liczba deputowanych na sejmie tym wynosiła 51. Trzeci sejm, który w roku 1786 odprawił się także w Solothurnie był zwołany z powodu legitymacyi margrabiego de Vergennes. Liczba deputowanych składających go była 40.

Do artykułu tego przydane są uwagi następujące:

Rzeplta składająca się z miasta morskiego może posiadać naywyższą władzę nad wsiami, ponieważ handel jest dostatecznym dla potrzeb miasta, pomnaża iego bogactwa i dozwala mu wsię trzymać w podległości. Gdy wsię są własnością panow i gdy rolnicy w nich osiadli są niewolnikami, łatwo wnieść, że miasto, w którym mieszkają panowie sprawuło naywyższą władzę nad wsiami, i że powoli bogaci mieszczenie miasta tego weiskają się do rzędu, lecz gdy rolnicy stali się właścicielami niepodobną jest rzeczą aby wolnemi nie byli i tam gdzie najmniejszy kupiec ma wpływ do naywyższej władzy, śmieszna rzeczą by było odmawiać go rolnikowi. Naywiększa ze wszystkich arystokracyy, jest nie zaprzeczenie arystokracyy mieyska. Ktoż dzisiaj chciałby przy tem obstawać aby cechy piekarzow i pasztetnikow zostały panami sa-

nowładnemi rolnikow i młynarzow? Podług dobrej logiki rolnicy i młynarze więcey zdawaliby się mieć prawa uważać piekarzow i pasztetnikow za sobie podległych, ponieważ często od ich woli zależą. Prosty rzut oka na historią Szwaycarow daie iasno widzieć, że naywyższa władza miała nad wsiami powstała z powodow, których iuż więcey nie masz; że ta naywyższa władza dłużej trwała niżeli powody, dla których zaprowadzoną była; i e t o zwyczaj: lecz gdy ustanowienie iakie zwyczajem tylko utrzymujące się raz będzie uchylone, iuż one się nigdy niepowroci. Naywyższa władza sprawowana przez cechy mieszczan jest prawdziwym upodleniem maiestatu narodow i Monarchow, a mieszczanie powinni za rzecz bardzo dla siebie przyiemną uznać policzenie pomiędzy rownymi sobie tych, których dawniey za swoich poddanych uważali; bo nakoniec wszyscy na iedney polityczney linii znajduią się, ponieważ wszyscy pracują dla opędzenia potrzeb życia. We wszystkich czasach i narodach ludzie szczerólniey przeznaczeni do sprawowania naywyższej władzy są ci, którzy pomimo losu, mogą się poświęcić całkowicie na usługę oyczyzny; na ten czas dystrynkcyia zasada się na powszechnym pożytku; lecz dzielić na poddanych i samowładnych panow, mieszczanow i rolnikow, pasztetnikow i młynarzy, szewcow i kupczących wołmi, sukienników i właścicielow licznych trzod bydła jest rzeczą niepodobną. Można iuż przeto dzisiaj przepowiedzieć, iż te różnice znikną, albo stosowniey urządzone zostaną.

Z Rzymu d. 18. Grudnia.

Kardynał Ruffo, który od kilku miesięcy znajdował się w Neapolu, w tych dniach do naszego miasta powrócił. Xiążę Rospi gliosi przybył tu także z Niemczech i stanął w pałacu Xcia Caserty.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W NIEDZIELĘ DNIA 23. STYCZNIA 1803.

Rozmowa między Fryderykiem W. i Ciceronem na Elizeyjskich polach.
(Z Niewiadzkiej Gazety.)

Satius est me meis rebus florere, quam maiorum opinione nitii, & ita vivere, ut ego sim potius meae nobilitatis initium & virtutis exemplum.

Cicero.

Fryderyk. — Możnaś tu skrócić nudotę, która nas i na tamtym świecie otaczała? — Widzę tu szanowny cień Cicerona. Fryderyk pozdrawia Xcia Wymowy.

Cicero. — Poznaję potey mowie Fryderyka Wielkiego, Króla autora swego czasu. Oba szukaliśmy chwały na tamtym świecie. Nazywaś mnie, Fryderyku, Xięciem Wymowy. To przenośne nazwisko wypływa z własnych moich zasług. Moja familia nie zaszczyca się ani patrycyuszow, ani ślachty wywodem; lecz ty wiele trzymaś oślachie, zaczem nazywając mnie Xciem, mniemasz że mi czynisz grzeczność.

Fryderyk. — Nie rozumiałem, że Cicero powtorzy mi błąd, który mi często za życia wytykano. Prawda, iż wiele zakładałem na ślachie, ponieważ pod moim rządem nie miała innego sposobu do życia nad oręż. Jakoż oręż była jedynym zawodem moiey chwały i wielkości. Musiałem przeto sposobie tę klafkę ludzi do wstępowania w moie woienne ślady. Utworzyłem iey słucha do woyskowych cnot, które iedy-

nie utrzymał mnie i zwiększył w owym czasie zdolne byty. Plebeyczyk ma tyśiączne sposoby kierowania się na świecie; ale ślachie nieuczącey się rzemiosła, nie prowadzącey handlu, nie pozostałe iak tylko ubiegać się o woyskową chwałę. Takie iey było zawsze przeznaczenie w monarchicznych rządach.

Cicero. — Zakończona dopiero rewolucyyna wojna zbija dostatecznie to mniemanie. Plebeycykowie, nie ślacha zwyciężyli Europę!

Fryderyk. — Dowiedziałem się o tem, i nie mogę ieszcze wyuść z zadziwienia.

Cicero. — Nie trudno jest dowieść, że pomiędzy bohaterami różnych czasow, nie mało się plebeycykow z nayniższych nawet klas, uświetniło. Jeszcze u Grekow Isikrates, syn szewca, był wielkim jenerałem, i zawsze z chwałą wielkiemu Epaminondasowi zaprzecztał zwycięztwa na placu bitwy. — Pomiedzy wielkimi wodzami, którzy się pod W. Alexandrem wycwiczyli, a potem obszernych krain stali się panami, znajdziemy naywięcey plebeycykow. Ptolomeusz, który potem nad Egiptem i Syryją panował, i imię swoje tak dalece uświetnił, że iego następcy mieli sobie za chlubę nazywac się Ptolomeuszami, był synem rostrucharza, którego prawdziwe imię Lac było. Eumenes naywaleczniejszy jenerał w armii Alexandra, któż był? synem furmana.

Fryderyk. — Wielka różnica między wojną mocney ręki, a wojną armatnego ognia.

Cicero. — Opuszczeć więc Grekow, a poyść

do Rzymian. Dwa ich najwięksi królowie byli plebejczykowie. Tarkwin był synem kupca, a Serwiusza Tuliusa wydała służąca na świat. Mariusz ow sławny wojownik, który siedem razy urząd konsula sprawował, był synem chłopka z wsi Arvino. Wentidusz, waleczny wojownik Rzymian, zaganiał w młodocianym wieku Osły. Ludy, które Rzymianie barbarzyńcami nazywali, miały królów z najniższych klas ludu. Urodzenie Arsacesa Króla Partow, jest tak nie wiadome, że ani jego rodziców, ani miejsca, w którym się rodził wiedzieć nie można. Agatokles Król Sycylii był synem stroża portowego. Waleczny Wirarius Hiszpan, który zawsze Rzymianow bił, i pewnieby ich był z Hiszpanii wyparł, gdyby go byli zdradziecko nie zabili, był pastuchem. Pomiedzy Cesarzami zachodniemi i wschodniemi Pertinax był synem rzemieślnika; Dioklecjan synem introligatora, Walentian synem powroźnika; Probus synem ogrodnika; Maximus synem ślosarza; Aurelianus synem żebraka, a iednak wszystkie te imiona iaśniały na cesarskim tronie. Przemysław Król Czeski był rolnikiem i od pługa na tron wzięty, a iednak najmądrzejsze w swych czasach Czechom ustawy nadał.

Fryderyk.— Podobne trafy nie były rzadkie w wielkich rewolucyach, i zawsze zdarzać się będą poki tylko świat stać będzie.

Cicero.— W takowych czasach Bogini Fortuna jest utrudniona robieniem szczęścia Plebeuszow; lecz niestety częstokroć bez względu na cnotę. Tak np. Tamerlan syn pasterza, który daley swoje zdobycia posunął niżeli Alexander W. wyrznął w iednym mieście Bagdadzie 80,000 mieszkańców. Kromwel, który swego Króla z tronu zrzucił i na rusztowanie go poprowadził, pochodził z mieyskiej familii w Londynie. Sławny Thamas Kulikan, którego roztropność i waleczność do dzisiejszych czasow jest dziwna, pochodzi z niewiadomego urodzenia, tak dalece, że nawet kraju nie można naznaczyć, który go wydał. Waleczny i cnotliwy Sforza we Włoszech był synem rolnika. Oyciec marszałka Faber, był poczciwym ślosarzem, Marszałek Catinat był mieyskiego stanu, a jenerał Landraie, który tak walecznie Landawy bronił, miał oycę cerulika.

Fryderyk.— Ileżby Ci nie wystawił ślachty, która nierownie wielkich dokazała rzeczy. Tym czasem i ia szanowałem cnotę w człowieku; lecz trzymałem się zwyczaju i doświadczenia, widząc, że ten stan sposobiony iedynie do cnot wojskowych, więcę mógł w nim dokazać, niżeli ktoś przypadkowo wezwany.

Cicero.— W duchownym stanie wysokie godności były nie raz nagrodą obywatelskich cnot i nauki. Papież Jan 22gi był synem szewca; Mikołaj 5ty synem kramarza; Syxtus 4ty synem maytka, a Syxtus 5ty pasał w dzieciństwie trzodę. Ileż nie było kardynałow i biskupow z stanu mieyskiego! Mazaryni był synem ubogiego mieszczanina rzymskiego, a Alberoni ogrodnika.

Fryderyk.— Osiąganie godności duchownych przez stan mieyski jest wiadome; iednak powszechniejsze było we Włoszech i w Hiszpanii, niżeli w Niemczech.

Cicero.— Co się tyczy najsławniejszych pisarzy i nauczycielow, ci prawie zawsze byli z stanu mieyskiego. Oni właściwie uformowali ducha w świecie, kiedy ślachta nowe tworzyła państwa. Oyciec Demostenesa był kowalem; Wirgilego rolnikiem; Horacego wyzwolencem; Teofrasta tandeciarzem; Medeausa woźnym; sławnego Anio garbarzem; La Motta kapelusznikiem; wynownego Masyliona skornikiem.

Fryderyk.— *Cicero pro domo sua.*— Ja z innej strony to wszystko uważam. Gdy dworska ślachta spędziła Tarkwina z tronu, obieli rycerze, dworacy i patrycuszowie najwyższą władzę w Rzymie. Mieszczenie, a szczególnie trybunowie ludu sprzeciwili się tej arystokracji, i przez rewolucyją wydarli iey berto. Rząd był zdobywcy, zatem wojskowy, i naturalnie nastąpić musiało, że szczęśliwy potrafił sobie tron wystawić. Jeżeli władza zdobywczego kraju gruntuie się na prawie mocniejszego, tedy pierwszy szczęśliwy żołnierz osiąga ią, Jestże potem dziwną rzeczą, iż został cesarzem? Rzymscy Augustowie nie zaraz wprowadzili dziedzictwo tronu; zatem każdy ambitny człowiek miał po ich śmierci nadzieię zostać Augustem. Tym sposobem przechodziło berto cesarskie z iednych rąk do drugih. Karol Wielki postanowił zaraz dziedzictwo tronu, zapobiegł przez to domowem wojnom i ambicyi zagroził dro-

ję do tronu. Słachtę zrobił nieiako batterią około tronu, przywiązując iey interes do iego bytu. Z takowych i ia względów jako Krol dawałem pierwszeństwo ślachie.

Cicero.— Spoczrzyj teraz na Europę!

Fryderyk.— Wielkie rewolucyje odmieniają będący stan rzeczy; w wielkich także rewolucyjach podnoszą się Tamerlany, Dioklecyanie i Kulikanowie; ale skoro się podnieśli, chcą się utrzymać, pragną przeto dawnego porządku i batteryi około tronu. Powracają na ow czas dawne zasady, ponieważ zdobywca pragnie podobną do przeszłych czasów wystawic budowę. Taki jest odwieczny bieg rewolucyy,

zawsze wracają rzeczy na ten punkt, z którego wyszły. Małetnieyli mają więcej interesu do utrzymania obecnego rządu, niżeli niższa klasa ludu i filozoficzni awanturnicy, którzy tylko na bogactwa czychają.

Cicero.— Przy wielkich rewolucyjach iest wielkie szczęście kiedy jaki mąż powstanie, który potrafi wstrzymać zapęd uniesień.

Fryderyk.— To iest właśnie, co dziwię w dzisieyszym położeniu Europy; lecz pragnąłbym, aby nleszedł za śladem Augusta rzymskiego, ale za temi znakami, które więcej dają bezpieczeństwa.— Na inny raz dłużey pomowiemy.

D O N I E S I E N I A.

Właściciele domu pod Nrem 242 na przedmieściu Wesota zwanym podają do wiadomości, iż tenże wraz z przyległościami i ogrodem od d. 15 Marca r. b. iest do niaćcia; ktoby więc życzył sobie go niać niech się zgłosi dla powzięcia dalszey wiadomości o cenie dzierżawy i iey kondycyach w aptece pod koroną w rynku w kamienicy pod Nrem. 339, także pod tymże Nrem znayduie się kocz półkryty do pozbycia.

Magistrat Miasta C. Krol. Stoł ecznego Krakowa ninieyszym obwieszczeniem podaje do wiadomości, iż dom dawni any w kleparzu pod Nrem 74 stojący, niegdy Jana i Anny Kley-mov małżonkow własny zł. ryń. 454 kr. 35 oszacowany, gdy na 1 dniu 16 Grudnia p. r. przeznaczonym licytacji terminie sprzedany nie został, na drugim to iest dniu 21 Lutego 1803 roku o godzinie 9 zrana tu w sądzie więcej dajacemu za gotową zapłatę sprzedawany będzie; ktoby więc miał ochotę nabycia onegoż ma się na wyż oznaczonym czasie i miejscu z naydować wierzytciele zaś prawo zastawu nań mający napominają się, ażeby nie oczekując osobnych w tey mierze powołań, praw swoich podczas licytacji polnowali, inaczey narych którzyby się podczas teyże niezgłosili i praw swoich nie podali żaden więcej względę do podziału szcankowey do wzmiankowanego domu summy, miany niebędzie.

Drdacki.
Gollmayer.
W. Lichocki.
Hirschberg.

Z Rady Magistratu C. K. Stoł ecznego Miasta Krak.
Dan w Krakowie dnia 29 8bra 1802.
Kozłowski, sekretarz.

G. K. Sady Szlacheckie Lubelskie Gallicyi Zachodney oznaymiają tym Edyktem JW. Stanisławowi Hrabi Potockiemu, że Ur. Ignacy Mrozowicki u Sądow trach o za płaceni summy 22,372 zł. pol. 6 gr. c. s. c. żalobę na niego podał, i o pomoc Sądu, ile sprawiedliwość wymaga dopraszał się.

Gdy zaś Sady te nie mając wiadomości gdzie on zostaje, lub czy wcale w C. K. Kraiach dziedzicznych znayduie się, iemu patrona tuteyszego Ur. Ratyńskiego z iego szkoda i iego kosztem zastępcą postanowiły, z którym process ten podług ordynacyi sądowey rozpocznie się, i ukończony zostanie; on przeto Edyktem ninieyszym tym końcem upomina się; ażeby w czasie przyzwoitem to iest: w przeciagu 90 dni sam się stawit,

albo jeżeli jakie ma prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wcześniej przestał, albo nakoniec innego patrona obrat, tego sądom tym wymienił, i podług przepisu tych środków prawa używał, które do obrony swej sprawy za najsukuteczniejsze osadzi, gdyż inaczej wszelką niedogodność z zaniedbania wynikającą podług opiewu C. K. Praw samby sobie przypisać był winien.

Dan w Lublinie d 27. Października 1802.

Gołaszewski.

Purtscher.

Münch.

Z Rady C. K. Sądów Szlacheckich Lubelskich Galicyi Zachod.
Sahaneck.

C. K. sądy szlacheckie Lubelskie Galicyi zachodniej, oznawmują tym Edyktem Uro. Piotrowi Borzęckiemu, że Ur. Michał Sroczyński w wsi Zlechów, w cyrkule Krakowskim mieszkający u sądów tych w sprawie zapłacenia summy 1180 czer: zł. w złocie c.s.c. żalobę na niego podał, i o pomoc sądu ile sprawiedliwość wymaga dopraszał się.

Gdy zaś sądy te nie mając wiadomości gdzie on został, lub czy wcale w C. K. krajach dziedzicznych znajduje się, iemu patrona tutejszego Ur. Izdebskiego z jego szkodą i jego kosztem zastępcą postanowili, z którym proces ten podług ordynacyi sądowej rozpocznie się, i ukończony zostanie; on przeto Edyktem niniejszym tym końcem upominał się: ażeby w czasie przyzwoitym to jest w 90 dniach albo sam excypował, albo jeżeli jakie ma prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu w czynie przestał, albo nakoniec innego patrona obrat, tego sądom tym wymienił i podług przepisów tych środków prawa używał, które do obrony swej sprawy za najsukuteczniejsze osadzi, gdyż inaczej wszelką niedogodność z zaniedbania wynikającą podług opiewu C. K. praw, samby sobie przypisać był winien. Dan w Lublinie dnia 4. Novembri 1802.

Gołaszewski.

Gruszecki.

Münch.

Z Rady C. K. sądów Szlach. Lubelskich Galicyi Zachod.
Sahaneck.

C. K. Sądy szlacheckie Krakowskie Galicyi Zachodniej oznawmują tym Edyktem Panu Klemensowi Berneaux, że Pan Jan Malczowski u Sądów tych — o certyficyę Dobr Chotczy górney, Chotczy dolney, Gniardkowa i Kopy Choteckiej, w cyrkule Radomskim leżących, między wierzycieli Mikotaia Piaskowskiego tamże kollokowanych — żalobę na niego podał i o pomoc Sądu ile sprawiedliwość wymaga prosił

Gdy zaś Sądy te, nie mając wiadomości gdzie odwołany zostało, lub czy wcale w C. K. Państwach dziedzicznych znajduje się, onemuż adwokata tutejszego P. Telesora Billewicza, z tego szkodą i jego kosztem zastępcą postanowili, z którym proces ten stosownie do ustawy sądowej na C. K. Państwa dziedziczne przepisany, rozpocznie się i ukończony będzie; on przeto Edyktem niniejszym tym końcem upominał się: ażeby dnia 23 Lutego 1803 roku o godzinie 9 zrana w C. K. Sądach tutejszych sam stanął, albo jeżeli jakie ma prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wcześniej przestał, albo nakoniec innego sobie patrona obrat, tego sądom tutejszym wymienił, i podług przepisu tych środków prawa używał, które do swej obrony za najsukuteczniejsze osadzi; gdyż w przeciwnym razie wszelką niedogodność z zaniedbania wynikającą mogącą samby sobie, podług opiewu C. K. Praw przypisać był winien.

Józef de Nikorowicz.

J Gellinek.

W. Roskoschny.

Z Rady C. K. Sądów Szlach. Krakowskich Galicyi Zachod.
W Krakowie dnia 13 Listopada 1802 roku.
J. Daublebski Sterneck.